

TDK-DOLGOZAT

Csete László

Győr 2024

**SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
APÁCZAI CSERE JÁNOS
PEDAGÓGIAI, HUMÁN- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR
EMBERI ERŐFORRÁS TANÁCSADÓ MESTERSZAK
LEVELEZŐ TAGOZAT**

**PÁLYAVÁLASZTÁS DILEMMÁJA, A HONVÉD
KADÉT RENDSZER VIZSGÁLATÁN KERESZTÜL**

Konzulens:
Dr. Pongrácz Attila
egyetemi docens

Készítette:
Csete László
emberi erőforrás tanácsadó
mesterszakos hallgató

**GYŐR
2024**

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
1. Pályaorientáció tárgykörébe tartozó fogalmak definiálása	5
1.1. Pályaorientációban érintett szervezetek	7
1.2. A pályaorientációs tevékenység fórumai	9
1.3. Pályaválasztást befolyásoló tényezők	10
1.4. Ösztöndíjak a szakképzésben	13
1.5. Tipikus továbbtanulási utak	14
2. A Honvéd Kadét Program bemutatása	16
2.1. A Honvéd Kadét Program szintjei	17
2.2. Honvéd kadét partneriskolák országos kitekintésben	18
2.3. Komárom - Esztergom Vármegyében található partneriskolák	20
2.4. Honvéd kadét szakképzésben tanuló diákokat érintő speciális előírások, juttatások	20
3. Kutatás célja, a kutatási körülmények és a felhasznált módszerek	23
3.1. A kutatás indítéka	23
3.2. Kutatási kérdések és hipotézisek	23
3.3. Kutatási módszer kiválasztása	24
3.4. A vizsgált intézmények bemutatása	25
3.5. A vizsgálat körülményei	28
3.6. Az intézményekben végzett kérdőíves felmérés eredményei és azok értékelése	28
4. Megállapítások, következtetések	34
5. Összefoglalás	35
Felhasznált irodalom	38

BEVEZETÉS

Dolgozatom fő témaköre a pályaválasztás motivációjának vizsgálata. Témaválasztásom alapját saját tapasztalat adja, mivel az egyik gyermekem tavalyi évben érettségizett, a másik gyermekem most nyolcadikos, így alapvetően minden vonatkozásban érintettek vagyunk a pályaválasztásban. Gyakorló szülőként tudom, hogy örök dilemma, hogyan válasszunk a gyermekeknek iskolát, hiszen ez az első olyan intézményválasztás a gyermek és a család életében, amikor már a gyermekünk felnőttkori boldogulásáról döntünk. Felmerülhet bennünk a kérdés, hogy ki is választ iskolát a gyermeknek? Ez a döntés nincsen kimondottan a szülő kezében, vizsgálnunk kell egyéb tényezőket is. Az iskolaválasztás lehetősége versenyhelyzetet teremt a szülőknek. A gyermekeknek lehetőségük nyílik több intézmény és képzési forma közül is választani. A pályaválasztási döntést általában az iskolakínálaton kívül a gyermek érdeklődése, képességei és felkészültsége, valamint a szülők aspirációi befolyásolják.

A pályaaorientáció az általános iskola utolsó éveiben jelenik meg, ebben a korban a gyermekek nem tudják ennek a döntésnek a súlyát mérlegelni. Gyakran a szülők sem készülnek tudatosan erre az időszakra, kicsit mintha váratlanul érné őket. Az átalakult munkaerőpiacon egyre ritkábban találkozhatunk a klasszikus szakmák képviselőivel. Gyakorlatilag, ha szakmát szeretnénk a gyermekeink kezébe adni, akkor ez egy igen kemény időszak, mind a szülőknek, mind a gyermekeknek. A szülői, nagyszülői minta alapvetően már nem tekinthető irányadónak. Mára csak nagyon kevés olyan családdal találkozunk, akik tradicionálisan, generációkon keresztül egy azonos szakmát képviselnek. A gyermekek és a fiatal felnőttek mindennapjaikat általában és viszonylag kevés kivételtől eltekintve a virtuális világban töltik. A baráti beszélgetések, a szabadidős tevékenységek még nem teljes egészében, de már nagy súllyal a virtuális platformokra helyeződtek át. Viszont akkor hogyan is válasszanak a gyermekek maguknak egy olyan szakmát, amit egy egész életen át szeretnének gyakorolni? Nagy valószínűséggel a mai gyorsan változó világban nem fog egy ember az egész szakmai élete során egy munkahelyen, egy munkakörben dolgozni. Alapvetően ebben a gyorsan változó világban gyorsan alkalmazkodni és váltani képes munkavállalókra, alkalmazottakra van szükség, mivel a technológiai változások is azt követelik meg a jelenkor munkavállalóitól, hogy legyenek képesek alkalmazkodni, fejlődni és szükség esetén váltani.

1. PÁLYAORIENTÁCIÓ TÁRGYKÖRÉBE TARTOZÓ FOGALMAK

DEFINIÁLÁSA

A pályaaorientációt a 2019. évi szakképzésről szóló törvény az alábbi definícióval írja le: „Az életpálya-tanácsadás olyan egyéni vagy csoportos tevékenység, amely segíti az egyén készségeit, érdeklődési köreit, meggyőződéseit, értékeit, munkavégzési szokásait és személyes tulajdonságait felismerni. A pályaaorientáció olyan tevékenységek összessége, amely segíti az egyén személyes adottságainak és érdeklődésének megfelelő oktatással, képzéssel és foglalkoztatással kapcsolatos észszerű döntések meghozatalát és sikeres egyéni életút kialakítását.”¹

A törvény szerint a pályaaorientáció számos egyéb kapcsolódó területet foglal magában, amely területek azt a célt szolgálják, hogy a pályaválasztás egyszeri döntésétől eltérően, nem csak egy adott időpontban segítsenek az erre hivatott szervezetek, hanem egy egész életen át tartó tanácsadási segítség nyújtási folyamatként funkcionáljanak. Tehát a pályaaorientáció nem tekinthető az élet egy adott pontjára fókuszáló tanácsadó tevékenységnek, sokkal inkább egy életpályán átívelő tevékenységsorozatnak, amelynek a célja az egyén egész életen át tartó különböző szintek érintése. Ez a tevékenység jellegéből fakadóan mindig az adott helyzetre fókuszál, viszont bizonyos szinteken kell támogatnia a változást, az egyén változtatási szándékát, alternatívákat kínálva a későbbi karrier vonatkozásában.

A törvényt más megközelítésből vizsgálva a pályaaorientációt segítő tevékenységként definiálja, ami a gyermekek érdeklődési körére, tudására és meglévő ismereteire alapoz. A pályaaorientáció kapcsán az érdeklődők képet kapnak az aktuális munkaerőpiaci helyzetről, megismernek különböző szakmákat, pályákat.

Napjainkban gyakorlatilag az általános iskolában lehet találkozni ilyen jellegű tevékenységekkel. A középiskolában már egy más irány jelenik meg, ami a képző intézmény jellegétől függően annak a struktúrájába igazodó tevékenység végzése a jellemző.

A gimnáziumokban tanuló diákok között az iskola elvégzését követően a továbbtanulás az elsődleges cél. A jelentkezéstől a gimnázium elvégzéséig, majd a továbbtanulásig annyi idő telik el, ami olyan magánéleti, szemléletbeli változásokat hozhat, és a diákok egy részét biztosan a pályamódosítás irányába sodorja.

2019.évi LXXX törvény 112§¹

A technikumok, szakközépiskolák, szakiskolák vonatkozásában érdemes megvizsgálni azt, hogy milyen arányban helyezkednek el az iskolát elvégző fiatalok az adott végzettséghez kapcsolódó szakmaterületeken.

A szakképzési rendszer többszöri átalakítása bizonytalanságot generált a továbbtanulni szándékozó diákok körében. A változások olyan helyzetet teremtettek, hogy felmenő rendszerben az osztályok teljesen eltérő tanterv szerint tanultak. Ezek a különbségek nem biztosították annak lehetőségét, hogy esetleges sikertelenség esetén a gyermek osztályt tudjon ismételni. Ezek a bizonytalanságok a továbbtanulók egy részét - a kiszámíthatósága miatt - a gimnáziumi rendszer felé sodorta.

A gimnázium a továbbtanulás előtt álló diákok és szüleik részére egyaránt vonzóbb alternatíva, mint a szakképző intézmény. Az általános iskolák adatszolgáltatásaiban külön megjelenítik a gimnáziumban, szakközépiskolában, szakiskolában tovább tanuló diákok számát. Ebből következik, hogy a gimnáziumban továbbtanuló gyermekek száma egy fontos eredményességi mutató az általános iskolák oldaláról.

A pályaorientációhoz kapcsolódó egyéb területek:

- Pályainformáció-nyújtás
- Pályaválasztási tanácsadás
- Pályatanácsadás
- Pályakorrekciós tanácsadást
- Pályaorientációs tanácsadás

A pályaorientáció lényege a tanácsadók szerint az életpálya-tanácsadás, amely segíti a tanulókat az érdeklődésüknek, képességeiknek, személyiségüknek és a munkaerőpiaci igényeknek megfelelő pályaterv kialakításában és megvalósításában. Ez egy folyamat, ami életkortól függetlenül segíti az egyes élethelyzetekben hozott döntéseket.

A pályaorientációs tanácsadók a pályaorientációt segítő tevékenységként határozták meg. Azt hangsúlyozták, hogy a pályaorientáció a gyerekek tudására, ismereteire, képességeire épít, továbbá a tanulók érdeklődési körének feltárására, érdeklődésük felkeltésére, önismeretük fejlesztésére irányul. Emellett a pályák és szakmák megismertetését, valamint az aktuális munkaerő-piaci helyzet bemutatását tűzik ki célul. A pályaorientáció tehát egy olyan folyamat, amely segíti a tanulókat a pályaválasztásban és a pályamódosításban. A tanácsadók feladata, hogy támogassák és segítsék ezt a folyamatot (Bacsák, Bánai; Nyíró, Zsana; Széll, Krisztián PhD; Makó, Ágnes PhD; 2019).

Pályaszocializáció

A pályaszocializáció lényege, hogy az ember megtanulja azt a viselkedést, tudást és értékrendet, ami szükséges az adott szakma vagy pálya sikeres betöltéséhez. Ez a folyamat segít az egyénnek beilleszkedni és hatékonyan működni a választott területen. (Szilágyi, Pályalélektan, 2011)

A középfokú iskolákba történő jelentkezés rendjét és a felvételi eljárás szabályzó törvények és rendeletek (www.oktatas.hu)

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény
- A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II.7.) Korm rendelet
- A 2023/2024. tanév rendjéről szóló 30/2023. (VIII. 22.) BM rendelet

1.1. Pályaorientációban érintett szervezetek

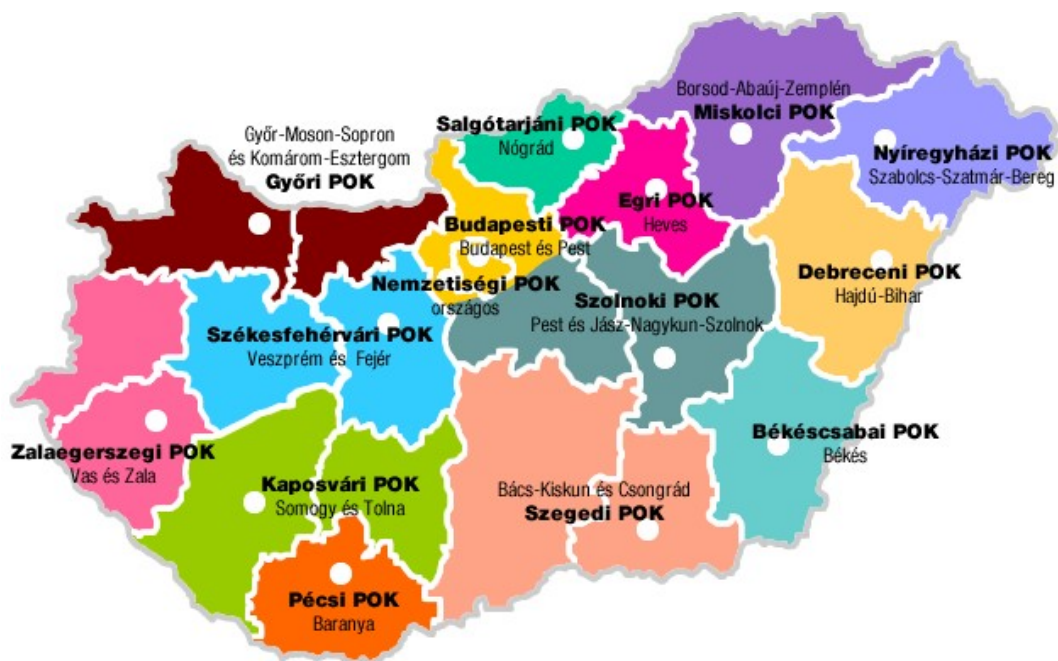
Oktatási Hivatal: Országos pedagógiai-szakmai szolgáltatások

A pedagógiai-szakmai szolgáltatások közé tartozik a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 19. § 2 bekezdés g) pontja szerint a tanuló-tájékoztató, - tanácsadó szolgálat.

48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet 9/B. § * Az Nkt. 19. § (2) bekezdés g) pontja szerinti tanuló-tájékoztató, tanácsadó szolgálat feladatai közé tartozik többek között a pályaorientációt, pályaválasztást, továbbtanulást segítő pedagógusok támogatása (2011. évi CXC. törvény).

Pedagógiai oktatási központok pedagógiai-szakmai szolgáltatásokkal kapcsolatos helyi feladatokat látnak el (oktatas.hu, 2024).

1. ábra
Pedagógiai oktatási központok

Forrás: www.oktatas.hu

Vármegyei Pedagógiai szakszolgálatok

A továbbtanulási és pályaválasztási rendszert kutatva, az ehhez kapcsolódó feladatok nagy része a pedagógiai szakszolgálatok ellátandó feladatai közé tartozik. Egész megyére kiterjedő hatáskörükbe tartozik a továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadás. A tevékenységük egyaránt kiterjed az általános iskolákban, valamint a középfokú intézményekben tanuló diákok tájékoztatására (Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szervezeti és Működési Szabályzata, 2022).

Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamarák

A szakmák népszerűsítése, megismertetése elengedhetetlen ahhoz, hogy a pályaválasztás előtt állók minél szélesebb spektrumot tudjanak feltérképezni a szakmakínálatból. Ehhez szükséges olyan szakemberek bevonása, akik akár saját tapasztalatokkal is tudják segíteni a pályaválasztás előtt álló fiatalokat. A területi kamarák pályaaorientációs tanácsadók segítségével mutatják be a különböző szakmaterületekben rejlő lehetőségeket. Nem csak a diákoknak, de az őket pályára irányító pedagógusoknak is segítenek például tematikus osztályfőnöki órák, szülői értekezletek keretében, gyár-, üzem- és tanműhely-látogatások, pályaaorientációs rendezvények megszervezésével (kemkik.hu, 2024)

Vármegyei Kormányhivatalok foglalkoztatási osztályai

Feladatai között megjelenik a pályaeorientáció, pályaválasztási rendezvényeket, szakmanapokat szerveznek. Alapvetően nem az általános iskolák, inkább a középiskolák végzős tanulói, valamint a munkavállalás előtt álló fiatalok tartoznak a szolgáltatás célcsoportjába (kormányhivatalok.hu, 2024).

1.2. A pályaeorientációs tevékenység fórumai

Az osztályfőnöki órák

Osztályfőnöki órák keretén belül nyílik lehetőség elsősorban a pályaeorientációs tanácsadást végzőknek, hogy közvetlenül, szervezett keretek között találkozzanak a diákokkal. Fontos, hogy ezeken az alkalmakon az előadó az adott generáció sajátosságait figyelembe véve válassza meg az előadásmódot, legyen képes a diákokat a meghatározott időkeretben olyan módon tájékoztatni, hogy fent tudja tartani a figyelmüket. Alapvetően a frontális előadás helyett előnyben kell részesíteni a csoport egészét foglalkoztató interaktív beszélgetéseket.

Szülői értekezletek

A tanácsadók ezeken a fórumokon a pályaválasztás előtt álló gyermekek szüleit szólítják meg gyakran csekély érdeklődés mellett, függetlenül attól, hogy a szülők rendelkeznek-e elegendő információval a továbbtanulás vonatkozásában vagy sem.

Munkahelyek meglátogatása, üzemlátogatás

Ezek a látogatásokon a pályaválasztás előtt álló diákok első kézből kapnak információt olyan szakmákkal kapcsolatban, amelyekkel a mindennapi életben nem, vagy csak ritkán találkoznak. Ezek az események nagyon fontosak ahhoz, hogy a pályaválasztás előtt álló diákok saját élményeken keresztül szerezzenek olyan tapasztalatokat, amelyek választásukat döntően befolyásolhatják.

Pályaválasztási- és Szakmanapok

Általában a Vármegyei Kormányhivatalok által szervezett éves rendezvények, ahol be tudnak mutatkozni a szakképzési centrumok. Ezek a rendezvények mind a tanároknak mind a diákoknak hordoznak olyan információkat, amelyek a diákok részére a pályaválasztást a tanárok részére a pályára irányítást, pályatanácsadást segítik elő.

A témahetek és a témanapok

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7. § (4) bekezdése szerinti projektoktatást lehetővé tevő témahetek és témanapok lehetőséget nyújtanak a rendeletben meghatározott keretek közötti témákhoz kapcsolódó foglalkozások, az adott témával összefüggő oktatási órák tartására (Bacsák, Bániel; Nyíró, Zsana; Széll, Krisztián PhD; Makó, Ágnes PhD; 2019).

1.3. Pályaválasztást befolyásoló tényezők

A pályaválasztás alapvetően nem könnyű feladat, hiszen az itt meghozott döntés közvetlenül vagy közvetve kihat az érintett további életére. Nem elég csak arra fókuszálni, hogy a pályaválasztás előtt álló diáknak van-e kedve az adott pályához, hanem arra is, hogy rendelkezik-e az ehhez szükséges képességekkel.

Ideális esetben azt a kapcsolódási pontot kell megtalálni, ahol az érdeklődési kör találkozik az egyén képességeivel. Ezekben az esetekben a gyermek talál magának olyan továbbtanulási irányt, amelyben az iskola befejeztével gyakorlatilag olyan területen tud dolgozni, amelyet maga választott, és szívesen csinál.

Az elvégzett kutatások azt mutatják, hogy a diákokat a szüleik befolyásolják legnagyobb mértékben a pályaválasztási döntések meghozatalában (Bacsák, Bániel; Nyíró, Zsana; Széll, Krisztián PhD; Makó, Ágnes PhD; 2019). Ebben az esetben viszont fontos vizsgálni azt, hogy a szülők mennyire vannak tisztában a választható szakmákkal és pályautakkal. A szülői elvárás meghatározza a pályaválasztási döntést, hatást gyakorol a gyermekre, és a pályaválasztásban segítő, közreműködő pedagógusra.

Mindezekből következik, hogy a pályaválasztó gyermeket tanító pedagógusok, legnagyobb mértékben az osztályfőnökök, akik a jelenlegi viszonyokat figyelembe véve gyakran egyben a pályaválasztással foglalkozó szakemberek is. Ezért kell nagy hangsúlyt fektetni a pedagógusok ilyen irányú felkészítésére.

Végül a kortárs csoportok hatását említem meg, a gyermek környezetében lévő barátokat, ismerősöket, akik gyakran eltérő családi háttérrel, szülői elvárásokkal vágnak bele a pályaválasztásba.

A döntés meghozatala természetesen nagy feszültséggel jár, ami nagyon jól tükrözi a döntés eredményének a súlyát. Ez abban az esetben jelent igazán nagy terhet minden résztvevő számára, amikor a döntésre nem egy folyamat kezdeteként, hanem egy nehezen megváltoztatható, az alany életét befolyásoló végleges döntésként tekintenek.

Amikor a döntések a szülői akaratot tükrözik, függetlenül attól, hogy maga a gyermek mit szeretne, és a döntés meghozatalakor a szülő a saját akaratát erőlteti a gyermekre, ebben az esetben a pedagógus nem kap a döntés meghozatalában szerepet.

A legideálisabb helyzetnek az tekinthető, amikor a döntésben egyaránt szerepe van a diáknak, a szülőnek és a pedagógusnak. Alapvetően ezeken kívül még szükséges számításba venni azokat a munkaerőpiaci folyamatokat, amelyek segítenek abban, hogy a munkaerőpiac számára hasznos, piaci szempontból értékes szakma felé terelődjön a pályaválasztás előtt álló fiatal érdeklődése.

„Az egyén a fennálló lehetőségek alapján önállóan, céljának megfelelően kiválaszt egy olyan foglalkozást, tevékenységet, amely lehetővé teszi, hogy a társadalom és/vagy a maga számára értéket jelentő munkát végezhesen” (Borbély-Pencze, 2022, old.: 34).

Mindettől eltekintve viszont a pályaválasztási döntést elsődlegesen a család alakítja, mivel a család saját élmények alapján könnyen és közvetlenül be tud számolni a tapasztalatairól, ezen a módon közvetlen hatást gyakorolva a pályaválasztás előtt állóra.

A szülők iskolai végzettsége szintén befolyásolja a gyermek pályaválasztási döntését. Általában az alacsonyabban iskolázott szülők úgy alakítják gyermekeik tanulmányait, hogy a középfokú oktatás után akár be is léphessenek a munkaerőpiacra.

„A pedagógus, mint a külső elvárások képviselője jelenik meg, gyakran a szülőkkel szemben, akik a saját elvárásaikhoz igazítják a gyermek teljesítményének az értékelését” (Borbély-Pencze, 2022, old.: 31).

További befolyásoló tényezőként kell tekinteni a lakókörnyezet tulajdonságait, a szociokulturális háttér hatásait, azt, hogy a pályaválasztás előtt álló gyermek, városból vagy az ország egy kisebb, rosszabb közlekedési lehetőségekkel rendelkező településről származik. Vonzóbb infrastrukturális lehetőségekkel bíró, fejlettebb települések jobban vonzzák a szélesebb képzési kínálatot nyújtó képző intézményeket.

Bourdieu szerint az iskoláknak szerepe van a tanulók társadalmi státuszuk szerinti csoportosításához, ami implicit módon, de közvetlenül hozzájárul a meglévő társadalmi státusz átörökítéséhez és ezáltal a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődéséhez (Bourdieu, 1996). Radányi János és Csanádi Gábor már az 1983-ban megjelent írásukban felhívták a figyelmet arra, hogy az eltérő típusú középiskolák tanulóinak társadalmi összetétele jellegzetesen különbözik. (Ladányi & Csanádi, 1983)

A 2020-as ifjúságkutatás oktatással kapcsolatos eredményei azt mutatják, hogy a szülők és a gyermekeik iskolai végzettsége „között közepes erősségű szignifikáns kapcsolat van” (Nárai, 2022, old.: 41)

A család szociokulturális háttere alapvetően befolyásolja az iskolaválasztást. A szakmunkás végzettségű szülők gyermekei leginkább a szakképzésben jelennek meg. A felsőoktatási továbbtanulásra felkészítő gimnáziumokban az alapfokú végzettséggel rendelkező szülők gyermekei csak kis arányban tanulnak, ellentétben az érettségit nem adó szakképzésekkel, ahol az alacsonyabb iskolai végzettségű szülők gyermekei nagyobb létszámban vesznek részt. A kutatások azt mutatják, hogy a felsőoktatásban nagyon alacsony a maximum 8 általános iskolai végzettséggel rendelkező szülők gyermekeinek aránya. (Nárai, 2022)

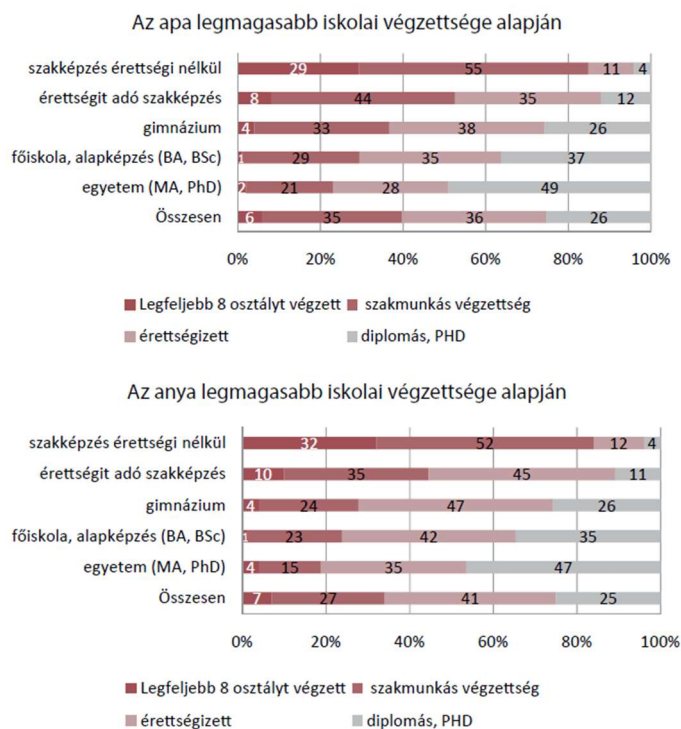
Az alacsony iskolai végzettségű szülők gyermekei nagyobb hangsúlyt fektetnek a mielőbbi munkakeresésre. Ennek eredményeként ezek a gyermekek nem tanulnak olyan intézményekben, ahol érettségi szerezhethetnek, ami még nehezebbé teszi a továbbtanuláshoz vezető utat, vagy akár teljesen kizárja őket a továbbtanulásból. (Nárai, 2022)

A szülők iskolai végzettsége mellett a kutatások egyértelműen azt mutatják, hogy a család gazdasági helyzete is befolyásolja a gyermekek iskolaválasztását.

Bár a különböző iskolai háttérű gyermekek családjai közötti gazdasági különbségek az elmúlt években jelentősen csökkentek, továbbra is magas az alacsony iskolai végzettségű és rossz gazdasági helyzetű családokból származó, érettségi nélküli szakképzésben részt vevő gyermekek aránya. (Nárai, 2022)

1. diagram

Az egyes iskolatípusokban tanuló fiatalok megoszlása a szülők legmagasabb iskolai végzettsége alapján, 2020,
% (Nközépiskola = 1999; 2077; Nfelsőoktatás = 1068; 1090),

Forrás: Nárai 2022, 48.

1.4.Ösztöndíjak a szakképzésben

A 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a 2020/2021- es tanévtől kezdődően bevezetett a szakképzésben olyan új típusú ösztöndíjakat, amelyek célja, hogy a fiatalok már a képzésük ideje alatt rendszeres jövedelemhez jussanak, ebből fakadóan megtaníttja a fiatalokat arra, hogy a későbbiekben gazdálkodni tudjanak a megkeresett jövedelmükkel. Mindezen túlmenően a szakképzésben tanuló fiatalok támogatást is kapnak a pályakezdéshez.

A kérdőíveken a továbbtanulási irányok motivációit vizsgáló kérdésre a válaszadók jelentős része válaszolta, hogy a képzés során elérhető ösztöndíjak valóban ösztönzőként hatottak. Összességére nem vonatkozott a kérdés, viszont az osztályoknál folytatott interjúk során a diákok elmondták, hogy az motiválja őket arra, hogy jobban tanuljanak, hogy a jobb tanulmányi eredmények után több ösztöndíjat kapnak.

Ez az ösztöndíj az ágazati alapoktatás ideje (9-10 évf.) alatt egységesen 2023 évben 8000 forint volt. A duális képzésben részt vevő diákok a szakirányú oktatás idejére (11-13. évf.) a szakképzési munkaszerződésükben meghatározott havi munkabért kapnak.

A szakképzési ösztöndíj a nem duális képzésben résztvevő diákok részére a szakirányú oktatásuk idejére a végrehajtási rendeletben meghatározott tanulmányi átlagokhoz kötötten alakul, gyakorlatilag havonta 8000 forint és 49.900 forint között van sávosan (12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet).

1.5. Tipikus továbbtanulási utak

Az iskolai végzettség a munkavállalási lehetőségek és a munkáért kapott bérek vonatkozásában jelentős tényező. Hatással van a társadalmi kapcsolatokra és az egyének érdekérvényesítő képességére, a fiatalok életpályájára egyaránt. Az előttük álló lehetőségek vonatkozásában sokkal szélesebb spektrumot kínálnak részükre a meglévő iskolai végzettségük függvényében (Nárai, 2022).

Mielőtt a tipikus továbbtanulási utakat vizsgálánk, vizsgálnunk kell azt is, hogy a pályaválasztás előtt álló gyermekek és szüleik mennyire vannak tisztában azzal, hogy milyen lehetőségek közül választhatnak, milyen iskolatípusok és milyen pályautak jöhetnek számításba, ezekkel kapcsolatban melyek az alapelvárások, milyen kompetenciákkal kell rendelkezni ahhoz, hogy az adott iskolatípusban és a választott pályán a gyermek eredményesen helyt tudjon állni, és hogy a gyermeknek és szüleinek mik az elvárásaik a későbbi karrierrel kapcsolatban.

Napjainkra elmondható, hogy az érettségit adó képzőintézménybe történő felvétel alapelvárás. Figyelembe kell venni azt, hogy milyen szakmára esik a választás, hiszen a technikumi rendszerben a szakma nagy részével csak az ötödik évben fog találkozni a gyermek.

A szakmákkal kapcsolatban összességében elmondható, hogy a szülők, a gyermekek, és gyakran a pályaválasztási tanácsadó szerepet betöltő pedagógusok, csak a klasszikus szakmák és az érettségit adó gimnáziumi képzések vonatkozásában rendelkeznek információval.

A továbbtanulási utak kiválasztásakor jelentős szerepet játszanak a gimnáziumok több okból is. A szakképzési rendszer bizonytalanságából adódóan a szülők és a gyermekek gyakran biztosabbnak látják azt a megoldást, hogy a gyermek további négy évet, nyelvi előkészítő osztályok esetén öt évet töltsön egy nem szakma specifikus képzési formában. Így a gimnázium befejezésekor már egy érett személyiséggel tud a gyermek dönteni a saját pályaválasztásáról.

A régi, egész életen át tartó egy szakmában töltött pályafutás a jelenlegi munkaerőpiaci körülményeket figyelembe véve korszerűtlennek mondható, hiszen az egyének saját pályatervének felépítésekor figyelembe kell venni azt, hogy a jelenkor munkaerőpiaci tendenciái a rugalmasságot, az alkalmazkodóképességet helyezik előtérbe.

Épp ezért van manapság relevanciája az életút támogató pályaorientáció (lifelong guidance) fogalmának, ami szorosan összefügg a felnőttkori tanulás kitolódásával, valamint a tanulás fogalmának újragondolásával. (Borbély-Pencze, 2022)

2. A HONVÉD KADÉT PROGRAM BEMUTATÁSA

2004-es évtől kezdődően a sorkötelezettség felfüggesztésre került, így a honvédség személyi állományának biztosítása önkéntes katonai szolgálaton alapul. Innentől a kiválasztás és a felkészítés rendszere is gyökeres átalakuláson ment át. Az önkéntesség rákényszerítette a honvédség vezetését arra, hogy a szakma vonzóvá tételével kell biztosítani a folyamatos utánpótlást. A szemléletváltás ezektől az évektől kezdődően a nyugati haderők mintájára alakította át a honvédség humán rendszerét.

Alapvetően a honvédségnek a munkaerőpiacról kell toborozni a munkavállalókat, törvényileg meghatározott keretek közötti foglalkoztatás és juttatás mellett. A sorkatonaság szüneteltetésétől kezdve a honvédség elvesztette azt az előnyt, hogy minden magyar családhoz eljusson, a családtagok katonaélményein keresztül. Bár a haza védelme minden magyar állampolgár kötelessége, viszont békeidőben önkéntes a katonai szolgálatra jelentkezés.

A honvédelmi nevelés integrálása a közoktatásba nem csak egy nagyon jelentős toborzó tényező, de olyan alap tudással látja el a fiatalokat, amit a mindennapokban is használni tudnak. A honvéd kadét közismereti képzés ötvözi a tanórai elemeket, szabadidős elfoglaltságokkal és honvédelmi jellegű szakkörökkel, így az egymásra épülő foglalkozások biztosítják a célként kitűzött honvédelmi nevelést, és ezen keresztül a katonai pályára irányítást (57/2022. (XII. 28.) HM utasítás).

A honvédelmi pályára irányítás olyan szakmai tevékenység, amit a honvédség humánerőforrás igényeinek utánpótlása érdekében végeznek, célcsoportja a pályaválasztás előtt álló fiatalok. A honvédelmi pályára irányítás célja a honvédelemmel kapcsolatos továbbtanulási lehetőségek népszerűsítése, valamint az iskola befejeztével, az egyes szolgálati formákban való elhelyezkedés lehetőségének megismertetése (42/2021. (VIII. 31.) HM utasítás).

A programot 2017-ben indította a Magyar Honvédség. 2005-2017 között a Katonasuli Program - ban való részvétellel nyílt lehetőség az iskolákban katonai alapismeretek tantárgy oktatására, ezen keresztül a honvédségnek a katonai pálya bemutatására. A tantárgyon keresztül a diákok megismerhették a Magyar Honvédség rendszerét, az állampolgárok honvédelemmel kapcsolatos kötelezettségeit. Közvetlen kapcsolatba kerülhettek a honvédség állományával, így reális képet kaptak a katonák mindennapi életéről, a honvédségben rejlő továbbtanulási és munkalehetőségekről (folyoiratok.hu, 2024).

A Honvéd Kadét Program, hasonló elvek alapján épül fel, viszont a képzésben egy magasabb szintet képvisel. A Katonasuli Programban szintén szereplő Honvédelmi alapismeretek tantárgy oktatása megmaradt a Honvéd Kadét Program I. szintjén, a további szintek már új lehetőségeket nyújtanak a programban résztvevő intézmények és az ott tanuló diákok részére. A II-es és a III-as szinteken nem csak Honvédelmi alapismeretek tantárgyból érettségi vizsga tételére van lehetőség, hanem 5 éves technikus képzésre a választott ágazatnak megfelelően, valamint a program legfelső szintén honvéd kollégiumi elhelyezésre is.

„Honvéd kadét: az a Honvéd Kadét Program (a továbbiakban: HKP) valamelyik szintjén középiskolai tanulmányait folytató személy, aki önkéntes vállalás alapján, a törvényes képviselő hozzájárulásával részt vesz a HKP által biztosított honvédelmi nevelésben” (42/2021. (VIII. 31.) HM utasítás 1§).

2.1.A Honvéd Kadét Program szintjei

Honvéd Kadét Program partneriskolái a program I. vagy II. szintjén azon Magyarországon működő közép fokú oktatási intézmények, amelyek a feladataik ellátása érdekében együttműködési megállapodást kötnek a Honvédelmi Sportszövetséggel és a Magyar Honvédség kijelölt honvédségi szervezetével.

A Honvéd Kadét Program I. szintjén az középiskola honvéd kadét közismereti képzést és szabadidős elemeket biztosít a programban részt vevő diákok részére. A honvéd kadét közismereti képzés során a diákok heti 1-2 órában tanulják a Honvédelmi alapismeretek közismereti tantárgyat, amely kapcsán megismerhetik az állampolgárok a haza védelmével kapcsolatos feladatait, a honvédség feladatrendszerét, működését. Ezeken kívül a mindennapi életben hasznos tudást szereznek, olyan témákban, mint az elsősegélynyújtás, tájékozódás, és önvédelem. A program ezen a szintjén tanuló diákok a Honvédelmi alapismeretek tantárgyból érettségi vizsgát tehetnek, ami plusz pontokat jelent számukra a Nemzeti Közszolgálati Egyetemre történő jelentkezéskor.

A programban való részvétel feltétele, hogy a tanórákon túl az intézmény honvédelmi témájú szabadidős tevékenységeket szervez a diákoknak, olyanokat, mint sportlövészet, küzdősport edzések, hadisírgondozás, ezeken a szabadidős foglalkozásokon lehetőség van az órán tanultak gyakorlati elmélyítésére (kadetprogram.hu, 2024).

A Honvéd Kadét Program II. szintje a honvéd kadét szakképzés. Ez a képzés egy 5 éves technikai képzés, amelynek első két évében ágazati alapoktatás, majd a harmadik évtől a diákok a választott szakmairányuknak megfelelő szakmai oktatáson vesznek részt.

A választható szakmairányok:

- Gépjármű mechatronikai technikus (szervíz)
- Elektronikai technikus
- Honvédelmi igazgatási ügyintéző
- Infokommunikációs hálózatépítő és -üzemeltető technikus
- Informatikai rendszer- és alkalmazás-üzemeltető
- Környezetvédelmi technikus (környezetvédelem)
- Logisztikai technikus

A Honvéd Kadét Program I. szintjéhez hasonlóan ezen a szinten is különböző honvédelmi témájú szabadidős programokkal egészítik ki a tanulók iskolai napjait. Természetesen az itt szerzett tapasztalatok előnyt jelentenek a Magyar Honvédség valamennyi szolgálati és képzési formára jelentkezőknek. A Honvédelmi alapismeret tantárgyból tett érettségi szintén többlet pontot jelent a katonai felsőoktatásba történő jelentkezéskor (kadetprogram.hu, 2024).

A Honvéd Kadét Program III. szintjén lévő intézmények az előző szintektől eltérően a Honvédelmi Minisztérium fenntartói irányítása alá tartoznak. A program III. szintje (a teljes program) jelenleg az ország két városában Debrecenben és Nyíregyházán érhető el. További két városban Hódmezővásárhelyen, Szolnokon a diákok helyi HKP II-es középiskolába járnak viszont kollégiumi elhelyezésük HKP III-as szintű. A felvételt nyert kadétkok a katonai élethez hasonló formában élik mindennapjaikat. Az iskola bentlakásos rendszerű, így jut idő a diákoknak a honvédelmi témájú délutáni elfoglaltságokra (42/2021. (VIII. 31.) HM utasítás).

2.2.Honvéd kadét partneriskolák országos kitekintésben

A Honvéd Kadét Program bevezetésétől kezdve a csatlakozott intézmények száma fokozatosan nő. Azon intézmények, akik csatlakozni szeretnének a Honvéd Kadét Programhoz, megtehetik a Honvédelmi Minisztériumhoz eljuttatott szándéknyilatkozat tételével. A tárgyév május 31. napjáig beérkező szándéknyilatkozat esetén – az együttműködés kezdete nem lehet korábbi, mint a tárgyévet követő év szeptember 1.

A Honvéd Kadét Programhoz a csatlakozás A HKP I-es szintjén történik. A nyilatkozatban az iskola vállalja azt, hogy a Pedagógiai programjába beemeli a honvéd kadét közismereti képzést,

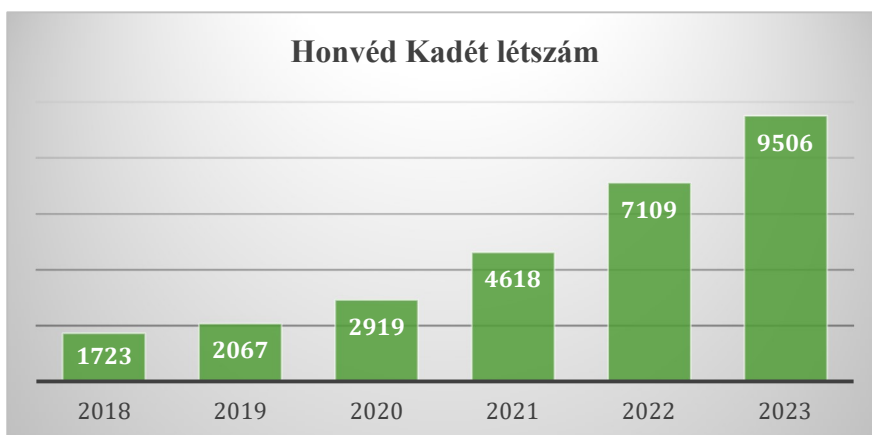
a honvédelmi témájú szabadidős programok és szakkörök szervezését. A honvéd kadét közismereti képzéshez kapcsolódóan, vállalja az érettségi vizsgára történő felkészítést közép és emelt szinten, továbbá vállalja azt, hogy biztosít a képzéshez megfelelő létszámban olyan pedagógusokat, akik megfelelő szakképzettséggel rendelkeznek, és részt vesznek a Honvédelmi Minisztérium által szervezett továbbképzésen. A továbbképzés azért fontos, mert a jogszabály szerint hivatalosan csak az oktathatja a tantárgyat és vizsgáztathat belőle, akinek egyetemi szintű pedagógiai végzettsége van és végrehajtotta az előírt továbbképzéseket (42/2021. (VIII. 31.) HM utasítás).

2. diagram
A Honvéd Kadét Programban részt vevő partneriskolák országosan

Forrás: Saját szerkesztés Honvédelmi Minisztériumi adatszolgáltatás alapján.

3. diagram
A Honvéd Kadét Programban részt vevő diákok

Forrás: Saját szerkesztés Honvédelmi Minisztériumi adatszolgáltatás alapján.

2.3.Komárom - Esztergom Vármegyében található partneriskolák

Komárom Esztergom Vármegyében a 2023-as adatokat figyelembe véve három HKP I-es szinten lévő és kettő HKP II-es szinten lévő iskolában folyik a honvéd kadét közismereti, valamint a honvéd kadét szakképzés.

Itt fontos kiemelni, hogy a csatlakozó intézmények közül a gimnáziumok nem tudnak a HKP II-es szintre lépni, mivel nem tudják biztosítani a képzés szakmai részét, tehát a csatlakozott gimnáziumok, csak a Honvédelmi alapismeretek oktatását és érettségi tantárgyként történő választhatóságát, valamint a szabadidős tevékenységeket tudják biztosítani a diákjaik számára. Komárom - Esztergom Vármegyében található a Honvéd Kadét Program I-es szintjén lévő intézmények

- Dorogi Zsigmondy Vilmos Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Gimnázium
- Kisbéri Táncsics Mihály Gimnázium és Általános Iskola
- Temesvári Pelbárt Ferences Gimnázium és Kollégium Esztergom

Komárom - Esztergom Vármegyében található a honvéd kadét program II-es szintjén lévő intézmények

- Kempelen Farkas Alapítványi Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium
- Tatabányai SZC Bláthy Ottó Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium (Honvédelmi Minisztérium adatszolgáltatása alapján)

2.4.Honvéd kadét szakképzésben tanuló diákokat érintő speciális előírások, juttatások

Mit nyújt a Honvéd Kadét Program

A Honvéd Kadét Program a csatlakozott középfokú oktatási intézmények és azok tanulói részére biztosítja a honvéd kadét formaruházatot, valamint az oktatás támogatásához szükséges eszközöket, felszereléseket és segédleteket. Ezeken túlmenően a Honvédelmi alapismeretek tantárgyat tanító pedagógusok részére felkészítést, tovább fejlődési lehetőséget, szakmai tapasztalatcserét. A tanulók részére részvételi lehetőséget az általános és az emelt szintű honvédelmi nevelés által biztosított versenyeken és rendezvényeken.

Honvéd kadét formaruha

A honvéd kadét szakképzésben tanuló diákok részére az iskola házirendjében meghatározottak szerint, a viselési előírások betartása mellett honvéd kadét formaruha viselése kötelező a honvédelmi neveléssel kapcsolatos gyakorlati foglalkozásokon, és szabadidős tevékenységek alkalmával. Viselése az évszaknak megfelelően a honvéd kadét oktató vagy a honvéd kadét instruktör által meghatározott előírás szerint csak egységes formában engedélyezett. Tilos a kadét formaruha és a civil ruha vegyes viselése. A formaruházattal történő ellátásról a Magyar Honvédség gondoskodik, annak kiosztásáról, visszavételéről, tárolásáról pedig a képző intézmény (57/2022. (XII. 28.) HM utasítás).

Béri Balogh Ádám honvéd kadét ösztöndíj

Ösztöndíjra jogosult az a magyar állampolgársággal rendelkező nappali rendszerű oktatás 9-12. évfolyamában tanuló diák, aki a honvéd kadét ösztöndíj (2. táblázat) kifizetésének félévében választott tantárgyként Honvédelmi alapismeretek közismereti tantárgyat tanul (462/2021. (VIII. 5.) Korm. Rendelet).

A honvéd kadét ösztöndíj az alábbi feltételek teljesülése mellett folyósítható.

Intézményi oldalról:

1. táblázat
A honvéd kadét ösztöndíj folyósításának intézményi feltételei

	Honvédelmi alapismeretek választható tantárgy.	Honvéd kadét szakképzés.	Honvéd kollégium.	Nem tanórai foglalkozások.
HKP I.	Feltétel.	Nem feltétel.	Nem feltétel.	Feltétel.
HKP II.	Feltétel.	Feltétel.	Nem feltétel.	Feltétel.
HKP III.	Feltétel.	Választható.	Feltétel.	Feltétel.

Forrás: Saját szerkesztés a 462/2021. (VIII. 5.) Korm. Rendelet alapján.

Tanulmányi eredmény alapján:

A honvéd kadét ösztöndíj összegét félévente állapítják meg, az ösztöndíj megállapítását megelőző félév két tizedesjegyre kerekített tanulmányi eredménye alapján az alábbiak szerint.

2. táblázat
A honvéd kadét ösztöndíj folyósításának tanulmányi feltételei

HKP I.		HKP II.		HKP III.	
Tanulmányi átlag.	Összeg.	Tanulmányi átlag.	Összeg.	Tanulmányi átlag.	Összeg.
3,50 - 3,99	16,240 forint.	3,50 - 3,99	18,560 forint.	3,50	11,600 forint.
4,00 - 4,49	31,160 forint.	4,00 - 4,49	34,800 forint.	3,50 - 3,99	23,200 forint.
4,49 -	46,400 forint.	4,49 -	53,360 forint.	4,00 - 4,49	44,080 forint.
				4,49 -	64,280 forint.

Forrás: Saját szerkesztés a szóló 462/2021. (VIII. 5.), valamint a 12/2020. (II. 7.) kormányrendeletek alapján

A honvéd kadét ösztöndíj a jogosultat az adott tanévben tíz hónapra illeti meg. Az ösztöndíjat a Magyar Honvédség havi rendszerességgel a honvéd kadét számlájára utalva juttatja. Az ösztöndíj nem folyósítható július augusztus hónapokra.

A honvéd kadét ösztöndíj vonatkozásában fontos kiemelni, hogy az más szakképzési ösztöndíj folyósításától független, a feltételek teljesülése mellett vele együtt folyósítható (12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet).

Szabadidős programok, szakkörök:

- Szakkörökön, és egyéb tanórán kívüli támogató rendezvényeken való részvétel biztosítása. Részvétel különböző honvédelmi témájú versenyeken.
- Nyári táborozási lehetőség, valamint ezekben a táborokban kadét mentorként való részvételi lehetőség az iskolai közösségi szolgálat keretein belül.
- Laktanyalátogatások, laktanyai nyílt napokon szervezett körülmények közötti részvétel biztosítása.

3. KUTATÁS CÉLJA, A KUTATÁSI KÖRÜLMÉNYEK ÉS A FELHASZNÁLT MÓDSZEREK

Kutatásom célja bemutatni azt a folyamatot, amin keresztül a gyermekek a középiskolába kerülnek, vizsgálom a középiskolák pályára irányítási mechanizmusát. Vizsgálom továbbá azt a folyamatot, ami a pályaválasztásig vezet, valamint azon szereplőket, akiknek szerepük van abban, hogy továbbtanulás előtt álló gyermekek az adott szakmát, szakmairányt választják.

A téma tovább kutatása jó irány egy, a képzés végét záró diplomamunka elkészítéséhez, lehetőséget ad arra, hogy ebben az aspektusában több évfolyamon keresztül vizsgáljam a képző intézményeket, jó lehetőséget nyújt arra, hogy vizsgáljam a gyermekek pályaválasztási döntésének későbbi megítélését.

Jelen dolgozatomban a Komárom - Esztergom Vármegyében található honvéd kadét szakképzést folytató intézményeket vizsgálom, nagy hangsúlyt fektetve az ebben a képzési formában tanuló gyermekek pályaválasztási motivációinak vizsgálatára. Kutatom továbbá az iskolát sikeresen végzők pályán maradását.

3.1.A kutatás indítéka

Az alapszakon készített szakdolgozatomat is hasonló témában készítettem, az általános iskolák szelekciós mechanizmusán keresztül vizsgáltam az egyenlő esélyeket az oktatási rendszer lokális viszonyainak tükrében.

A szakdolgozatom bírálatában szerepelt, hogy a téma tovább kutatásra érdemes.

A kutatásom indítéka vizsgálni a szakképző intézményekben tanulmányokat folytató gyermekek pályaválasztási motivációit, továbbá a választott pályán maradásuk reális esélyeit.

3.2.Kutatási kérdések és hipotézisek

A szakképzést folytató intézményekben tanuló diákok nagy része a tanulmányai megkezdésekor nem rendelkezik elégséges információval a választható szakmákról és pályautakról, továbbá arról, hogy mit nyújt később számukra a választott szakma.

Munkám során az alábbi kutatási kérdéseket fogalmaztam meg:

- Milyen tényezők befolyásolják a legjobban a pályaválasztást?
- Milyen fórumokon kapnak tájékoztatást a diákok a pályaválasztási lehetőségekkel kapcsolatban?
- Milyen módszerekkel szólítja meg az iskola a gyermekeket, milyen fórumokon tudja az iskola elérni a leendő diákokat?
- A honvédségnek melyek azok a területei, amelyek legjobban érdeklik a diákokat?

A kutatási problémából és a megfogalmazott kutatási kérdésekből kiindulva a kutatás során az alábbi hipotéziseket állítottam fel:

H1. A tanulók több mint a fele nem tudatosan választ szakmát és szakképző intézményt.

H2. A tanulók nagyobb része a szakképzettség megszerzését követően a megszerzett szakképzettségétől eltérő területen kezd el dolgozni.

H3. A pályaválasztásban nagy szerepet játszik az, hogy az egyén érdeklődése mennyire van összhangban a rendelkezésére álló lehetőségekkel és a munkaerőpiac igényeivel.

3.3.Kutatási módszer kiválasztása

A kutatási célhoz kvalitatív és kvantitatív módszerek együttes alkalmazásával jutottam el.

A kvantitatív kutatási módszer elsősorban fenntartói és intézményi statisztikai adatok másodelemzésén, valamint a Komárom - Esztergom Vármegyében található honvéd kadét szakképzést folytató intézmények honvéd kadét szakirányon tanuló diákjai körében végrehajtott kérdőíves felmérésen alapult. A választott módszerrel a vármegyében tanuló valamennyi honvéd kadét szakirányon tanuló diákhoz sikerült a kérdőíveket eljuttatni.

Azért alkalmazom, mert ez a módszer nagyszámú, széles körben lefolytatott mennyiségi adatgyűjtésre ad lehetőséget, számszerűsíthető, ami választ ad a kutatási kérdésekre és a hipotézist, felvázolt elméleti állításokat igazolni tudja.

A kvalitatív módszer, a megszólított intézmények intézményvezetőivel és az iskola pályaorientációért felelős pedagógusával készített interjú.

Adattípusok: primer (első kézből származó információgyűjtés és elemzés a kérdőíves felmérés módszerével) és szekunder adatok (intézményi adatbázis stb.).

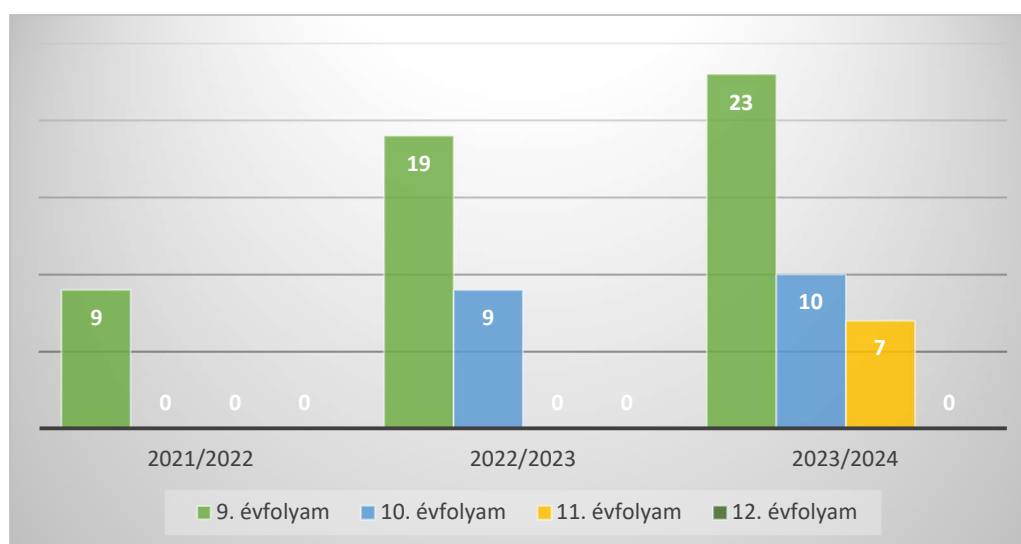
3.4.A vizsgált intézmények bemutatása

TSZC Bláthy Ottó Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium Tata

Az intézmény Tata nagy múlttal rendelkező tanintézménye. Az épület 1886 óta üzemel iskolaként. Az intézmény jogelődjeként számon tartott Ipartanodát ebben az évben alapították az fejlődő iparosodás miatt kialakult szakemberigény kielégítésére, ettől az időszaktól kezdődően, az adott kor követelményeinek megfelelő változásokkal napjainkban is szakképzést folytat (A Bláthy Ottó Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium története röviden, Az Irgalmas Nővérek Elemi Iskolájától napjainkig, 2009).

Az iskola a honvéd kadét szakképzést 2021. évben indította. Jelenleg három évfolyamon 40 tanulóval folyik a tevékenység.

4. diagram
A Tatabányai Szakképzési Centrum Bláthy Ottó Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium Honvéd Kadét Szakképzésben tanuló diákjai.

Forrás: Saját szerkesztés intézményi adatszolgáltatás alapján

A képzés szerepel az intézmény Szakmai programjában, amely dokumentumban az intézmény a honvéd kadét képzéshez gépjármű mechatronikai technikus szakmairányt társít. Így a tanulók a honvéd kadét képzés mellett az adott szakmairányhoz tartozó végzettséget szereznek az ötödik év végén.

Pályaorientáció megvalósulása az intézményben

Az intézményvezetővel készített interjúból kiderül, hogy az intézmény pedagógusai jelentős erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy az általuk kínált képzési palettát vonzóvá tegyék az általános iskolákban tanuló, és ott végzős diákok számára.

A pedagógusok rendszeresen látogatják a Tatai és a környékbeli települések általános iskoláit. Különböző témákban tartanak pályaorientációs napokat és pályaorientációs előadásokat. Ezekre az eseményekre általában meghívják azoknak a szakmáknak a képviselőit, amelyek szakmák irányába az adott intézményben tanuló diákok érdeklődést mutatnak.

A pályaorientációban nagy szerepet vállal a Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara, ennek a szervezetnek a közvetítésével, a pályaválasztás előtt álló diákok meg tudják látogatni a vármegyében található gyárakat, és az ott folyó munkákról, a munkakörökről, a szakmákról tudnak első kézből információt szerezni, és tapasztalatokat gyűjteni. Találkozhatnak továbbá az ott gyakorlaton lévő diákokkal.

Az intézmény pedagógusaival készített interjú feldolgozása

Az iskola alapvetően a városvezetés, és a városban lévő katonai alakulat részéről felmerült igényt támogatta azzal, hogy elindította a honvéd kadét képzést, így ezzel az intézmény képzési palettája is színesedett. Az iskola Komárom - Esztergom Vármegye meghatározó képző intézménye. Szeretne hozzájárulni a Vármegye és a térség munkaerő utánpótlásának biztosításához. Az ismeretek átadásán túl fontosnak tartják a diákok nevelését, amelyre a honvéd kadét képzés lehetőséget is ad. A képzésben lehetőség nyílik a diákok hazaszeretetre, hagyománytiszteltet nevelésének, lehetőséget biztosít számukra, hogy jobban megismerjék hazánk történelmét, hagyományait, megbecsüljék értékeit. Mindemellett a diákok egy olyan közösség részévé válnak, amely segíti a barátságok kialakulását, ilyen módon erősítve az iskolai közösséget és az összetartozást.

A Magyar Honvédség szakmailag támogatja a programot, oktatókat kiképzési helyeket, tárgyi eszközöket biztosít a gyakorlati foglalkozásokhoz, meghatározza továbbá azokat az irányelveket, amelynek betartása mellett az iskola biztosítani tudja a képzés állandó és megfelelő színvonalát. A folyamatos egyeztetések alkalmával, a képzés kapcsán felmerült problémákra az intézmény és a honvédség együtt keresi a megoldást.

Az iskolában három éve folyik a honvéd kadét képzés, a tapasztalat az, hogy évről évre többen érdeklődnek iránta.

A pedagógusok tapasztalata azt mutatja, hogy az alábbi tényezők befolyásolják leginkább a tanulók pályaválasztását:

- A tanulók érdeklődési köre
- A szülők elképzelése a gyerekük jövőjét illetően
- A tanuló képességei, tanulmányi eredménye
- Munkaerő-piaci trendek

A lemorzsolódást egyrészt magatartási problémák, a fegyelem és az önkontroll hiánya okozza. Van olyan, hogy a tanuló ráébred arra, hogy nem az adott pályát szerette volna választani, természetesen előfordul tanulmányi problémákból adódó lemorzsolódás is.

Pozitívként fontos viszont kiemelni, hogy a képzés során javul a tanulók fegyelme, állóképessége, felelősségtudata, együttműködési készsége.

Kempelen Farkas Alapítványi Technikum, Szakképző Iskola És Kollégium - Komárom

Az intézmény működése 30 évre tekint vissza. Jelenlegi alapítványi formájában 2007-óta működik. Az intézményt a Kiss-Kempelen Alapítvány működteti. Rendelkezik az iskolaépülettel egybeépített 170 fő elhelyezésére alkalmas saját kollégiummal, így a kadétok számára képes kollégiumi elhelyezést biztosítani.

Az iskolában a Honvéd Kadét Programhoz a honvédelem ágazathoz tartozó 54 863 03 Honvédelmi Igazgatási Ügyintéző Szakképesítés megszerzéséve kapcsolódik.

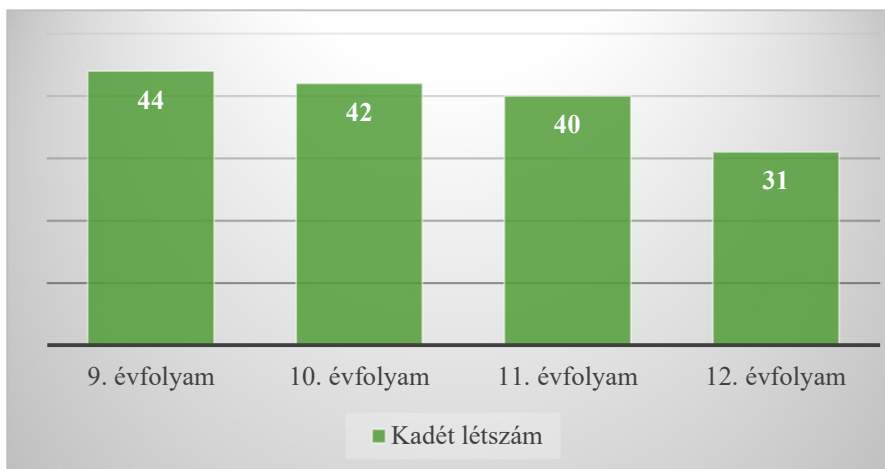
A XLIII. HONVÉDELEM ágazathoz az alábbi szakképesítések tartoznak:

- 54 863 03 Honvédelmi igazgatási ügyintéző
- 52 863 01 Honvéd kadét, igazgatási ügykezelő
- 54 863 02 Honvéd altiszt
- 55 863 01 Honvéd zászlós²

Az iskola a Honvéd Kadét Szakképzést 2018 évben indította. (kempelensuli.hu, 2024).

² Helyi Tanterv az 54 863 03 Honvédelmi Igazgatási Ügyintéző Szakképesítéshez.

5. diagram
Kempelen Farkas Alapítványi Technikum, Szakképző Iskola És Kollégium Honvéd Kadét Szakképzésben
tanuló diákjai.

Forrás: Saját szerkesztés intézményi adatszolgáltatás alapján.

3.5.A vizsgálat körülményei

Mivel a vizsgálat a honvéd kadét képzésben részt vevő diákokra fókuszál, a témaválasztással kapcsolatban megkerestem a Honvédelmi Minisztérium Honvédelmi Nevelési Főosztály Köznevelési és Ifjúságstratégiai Osztályát, ahol a támogatásukról biztosítottak, továbbá az osztályvezető úr kiállított egy támogató okiratot, amivel az intézményekhez tudtam fordulni, és ott kutatást tudtam folytatni.

Az intézmények vezetése mindenben a segítségemre volt, lehetőséget biztosított arra, hogy a diákokkal és a pedagógusokkal tudjak találkozni, pedagógusokkal interjút tudjak készíteni, valamint az érintett diákok körében kérdőíves kutatást tudjak folytatni.

3.6.Az intézményekben végzett kérdőíves felmérés eredményei és azok értékelése

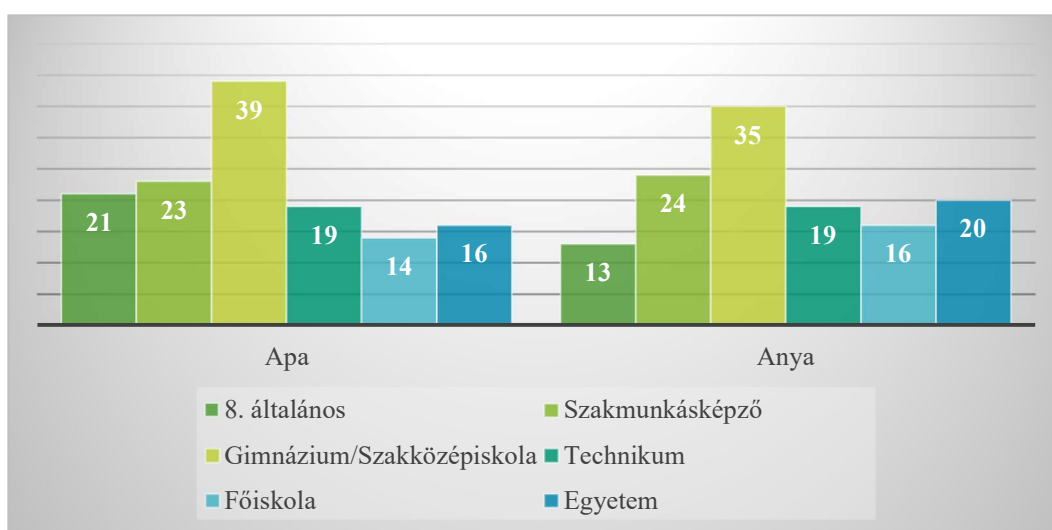
A két vizsgált intézményben a 2023-2024-es tanévben, a felmérés időszakában összesen 197 diák tanult honvéd kadét képzésben, tehát a vizsgálat vonatkozásában az alapsokaság 197 fő. A kérdőíveket online formában készítettem, az egyik intézményben az online kérdőívet nyomtatott formában juttattam el a kitöltőkhöz, a másik intézményben a kitöltési felület linkjét juttatta el az intézmény vezetése a diákokhoz. Összesen a kitöltési lehetőség lezárásáig 2024.

március 15-én 12:00-ig 131 (n=131) választ kaptam, ebből 29 kérdőívre nyomtatott, 102 kérdőívre online formában. A válaszadási arány 66,4 százalékos.

A nyomtatott formában részemre eljuttatott kérdőíveket az online felületre való rögzítéssel dolgoztam fel.

A válaszadók közül 84 fiú és 46 lány, életkoruk 14-19 éves közötti, a legnagyobb arányban a 17 évesek voltak, 30,8 százalékban. Közülük a többség, szám szerint 56-an (42,7%) kilencedik osztályba jár. Ez alapvetően tükrözi az intézményi létszámstatisztikákban lévő adatokat, ahol 67 kilencedik osztályba járó honvéd kadét képzésben résztvevő gyermek szerepel.

6. diagram
A szülők iskolai végzettsége (n=131)

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőívekben kapott válaszok összesítése alapján

A szülők iskolai végzettségét vizsgálva megállapítható, hogy a szülők 28,5 százaléka rendelkezik gimnáziumi/szakközépiskolai végzettséggel. Az összes feldolgozott választ figyelembe véve 34 fő (13%) rendelkezik 8 általános iskolai végzettséggel, valamint 66 fő (25,4%) felsőfokú végzettséggel (főiskola/egyetem). A kérdésfeltevéssel az volt a cél, hogy vizsgálni lehessen azt, hogy a szülők iskolai végzettsége milyen hatással van arra, hogy a gyermek milyen rendszerű középiskolában tanul tovább. Véleményem szerint a kapott válaszok teljes mértékben alátámasztják azt, hogy a szülők iskolai végzettsége hatással van a gyermekek pályaválasztására.

A válaszadók több mint a fele 55,1 százaléka döntött a honvéd kadét képzés mellett, annak hatására, hogy a családban vannak olyanok, akik hasonló területen dolgoznak/dolgoztak. Tehát

erre a kérdésre kapott válaszok aránya megalapozza azt, hogy a gyermekre a pályaválasztás vonatkozásában a családi minta alapvetően hatással van.

Arra a kérdésre, hogy konkrétan a szülők, rokonok tanácsát követve választották az adott szakképzést, csak a válaszadók 30 százaléka 39 fő adott igen választ. Tehát a konkrét szülői vagy rokoni tanácsadás csak 39 fő vonatkozásában játszott szerepet abban, hogy az adott szakképzést válasszák.

A kortárs csoportok hatásának vonatkozásában a barátok és az ismerősök szerepét szintén vizsgálni szükséges a pályaválasztást befolyásoló tényezők kapcsán. A pályaválasztás előtt álló fiatalok gyakran hozzák meg a döntésüket az alapján, hogy a hozzájuk közel álló kortársaik milyen pályát és milyen továbbtanulási irányt választanak. Ezt a tényezőt vizsgáló állításra a válaszadók 32,3 százaléka 42 fő adott igen választ, ami jelentős átfedést mutat a szülői minta kapcsán feltett kérdésre kapott válaszokkal. Így nem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy csak a szülői, vagy csak a kortárscsoport hatása érvényesül erősebben a döntés meghozatalakor.

A válaszadók közül 105 fő (81,4%) válaszolt úgy, hogy a honvéd kadét szakképzést a beállítottságának, érdeklődési körének megfelelőnek ítéli, így ez is a tudatossághoz köthető, mivel a válaszadók mérlegelték, hogy gyakorlatilag mi érdekli őket, mi felel meg legjobban az érdeklődési körüknek, és ez alapján hozták meg a döntésüket.

A 106 fő (82,2%) vonzónak tartja a katonai pályát. Itt szerepet játszik a biztos munkahely és a biztos jövedelem lehetősége. A diákokkal folytatott beszélgetés kapcsán kiderült, hogy a katonai pályán belül inkább a nagyobb fizikai megterheléssel járó területek vonzóak számukra. Többüktől azt a választ kaptam a feltett kérdéseimre, hogy nem jelentenek számukra nagyobb vonzerőt az újonnan hadrendbe állított fejlett haditechnikai eszközök, sokkal inkább csatlakoznának a nagyobb fizikai aktivitást igénylő lövész fegyvernemhez, mint az új technikai eszközökkel felszerelt alegységekhez.

A pályaválasztási szakemberek által a honvéd kadét képzésre irányított diákok száma a vizsgált csoportból 28 fő, ami a válaszadók 21,5 százaléka. Ez véleményem szerint nagyon alacsony, mivel a pályaválasztási szakembereknek sokkal nagyobb arányban kellene hatást gyakorolni a pályaválasztás előtt álló diákokra. Ez valószínűleg annak tudható be, hogy a továbbtanulás előtt álló diákok körében folytatott pályaaorientációs rendezvények alkalmával ezen a szakképzésen túl még számos területet kell a diákoknak megismerni, feldolgozni, mérlegelni. A pályaaorientációban érintett szakembereknek pedig ezeket a területeket olyan szinten kell ismerniük, hogy a diákoknak valós, tényszerű információkkal tudjanak szolgálni. Tekintve azt, hogy a legtöbb általános iskolában ezek a feladatok alapvetően azokra a pedagógusokra

hárulnak, akiknek egyébként más, a mindennapi élethez kapcsolódó feladata is van, a terület nem kap olyan hangsúlyt, amit a jelentőségéből fakadóan megérdemelne.

A pályaaorientációs rendezvények azok a rendezvények, ahol az általános iskolák hetedik – nyolcadik osztályos tanulói megismerkedhetnek a pályaválasztási döntés előtt a rendezvényeken résztvevő szakmákkal. A Magyar Honvédség is rendszeresen részt vesz ilyen rendezvényeken, ezek véleményem szerint nagy toborzóerővel bírnak. A megkérdezett diákok közül 53 fő (41,1%) válaszolta azt, hogy pályaaorientációs eseményen szerzett tapasztalatok alapján választotta a honvéd kadét szakképzést.

Ezek az események lehetnek az általános iskola által szervezett, bizonyos lehetőségeket bemutató, osztályfőnöki órák keretében megtartott tájékoztatók, de lehetnek összevont pályaválasztási kiállítások is ahol a gyermekek szélesebb spektrumban ismerkedhetnek meg a továbbtanulási lehetőségekkel.

Az intézmény 14 fő (10,8%) vonatkozásában játszott szerepet a megkérdezett diákok körében a továbbtanulási döntésük meghozatalában, a honvéd kadét képzés 60,5 százalékban. A válaszokból következik, hogy a döntés meghozatalában a képzés nagyobb szerepet játszik, mint maga a képző intézmény. Tehát a megkérdezett diákok csak kis százalékban választották a képzést kimondottan az intézmény miatt.

Az első megfogalmazott hipotézisemre célzottan feltett kérdés alapvetően cáfolatot hozott. A válaszadók 72,9 százaléka válaszolta azt, hogy tudatosan választotta az adott szakképzést, további 17,8 százalék a feltett kérdésre talán választ adott, tehát összességében 90,7 százalék válaszolt úgy, hogy gyakorlatilag tudatosan az adott szakképzést választotta. Hasonló a katonai pálya vonzerejét vizsgáló állításra kapott válaszok aránya is.

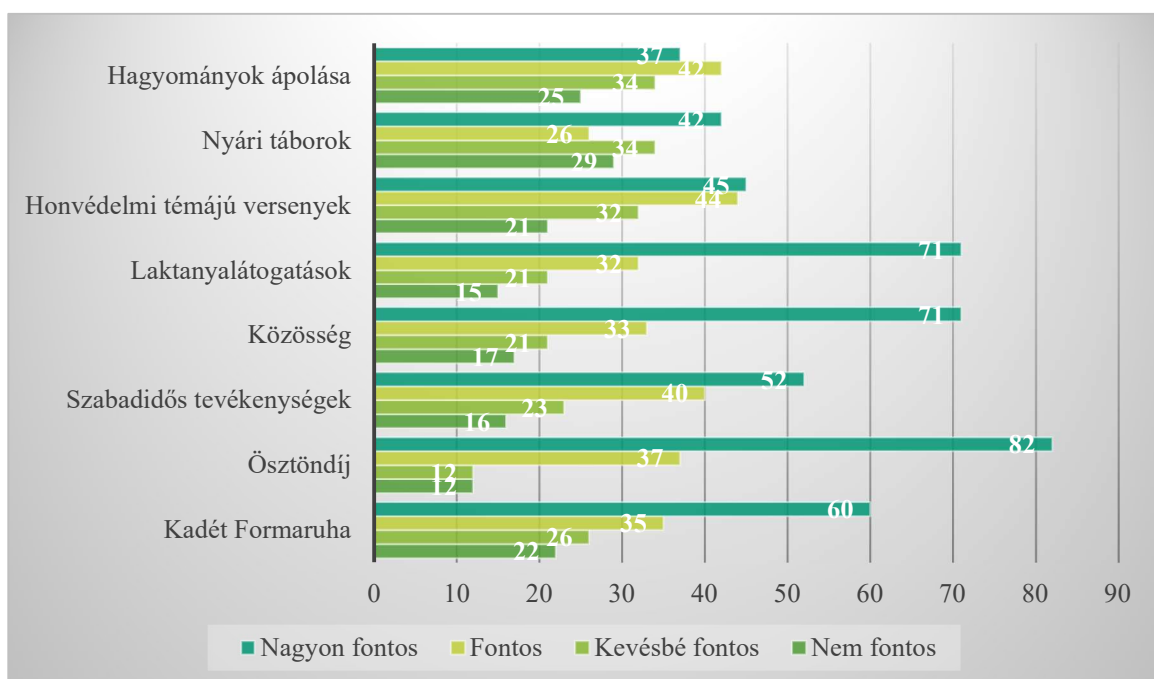
A diákok közül 12 fő (9,3%) válaszolt egyértelműen úgy, hogy nem volt tudatos a pályaválasztási döntése, csak mennie kellett valahova, és erre a szakképzésre esett a választása. Miután már bizonyos időt eltöltöttek az adott képzésben azt vizsgáltam, hogy a diákok mennyire elégedettek. Az elégedettséget vizsgáló állításra a diákok 48 fő (36,9%) válaszolt úgy, hogy elégedett, az elvárásaiknak megfelelően alakult az elmúlt időszak, további 43 fő (33,1%) talán elégedett, és 39 fő (30%) nyilatkozott úgy, hogy nem elégedett. A diákokkal folytatott beszélgetésekből kiderült, hogy több gyakorlati foglalkozásra, több laktanyai programra számítottak, de az egyértelmű okok meghatározásához további, erre irányuló konkrét vizsgálat szükséges.

A válaszadók 62 fő (48,1 %) válaszolt úgy, hogy az iskola elvégzése után a honvédségnél fog elhelyezkedni, 38 fő (29,5%) talán a honvédségnél fog elhelyezkedni. Összességében 77,6

százalék nyilatkozott úgy, hogy megfogalmazódott benne az, hogy a honvédségnél helyezkedjen el valamilyen szolgálati formában. 47,7 százalék válaszolt továbbá úgy, hogy bár a honvédségnél tervezi, hogy elhelyezkedik az iskola elvégzése után, viszont nem tervez hosszú távon ott maradni. A válaszadók 55,4 százaléka 72 fő tervezi, hogy továbbtanul az iskola elvégzését követően, további 39 fő (30%) talán szeretne továbbtanulni, tehát a 131 válaszadóból 111 fő tervezi azt, hogy valamilyen formában továbbtanul.

A motivációt vizsgáló összetett állításban nyolc olyan tényezőt határoztam meg, ami a kutatás során valószínű motivációs tényezőként azonosítottam. Ezek olyan tényezők, amelyek a honvéd kadét képzés sajátosságaiból adódnak, néhány viszont átfedésben van más szakképzésekkel is. Ilyen tényező az ösztöndíj, viszont itt fontos kiemelni azt, hogy a honvéd kadét szakképzésben résztvevőknek szakképzési ösztöndíj és a honvéd kadét ösztöndíj is jár.

7. diagram
A vizsgált motivációs tényezők (n=131)

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőívekben kapott válaszok összesítése alapján

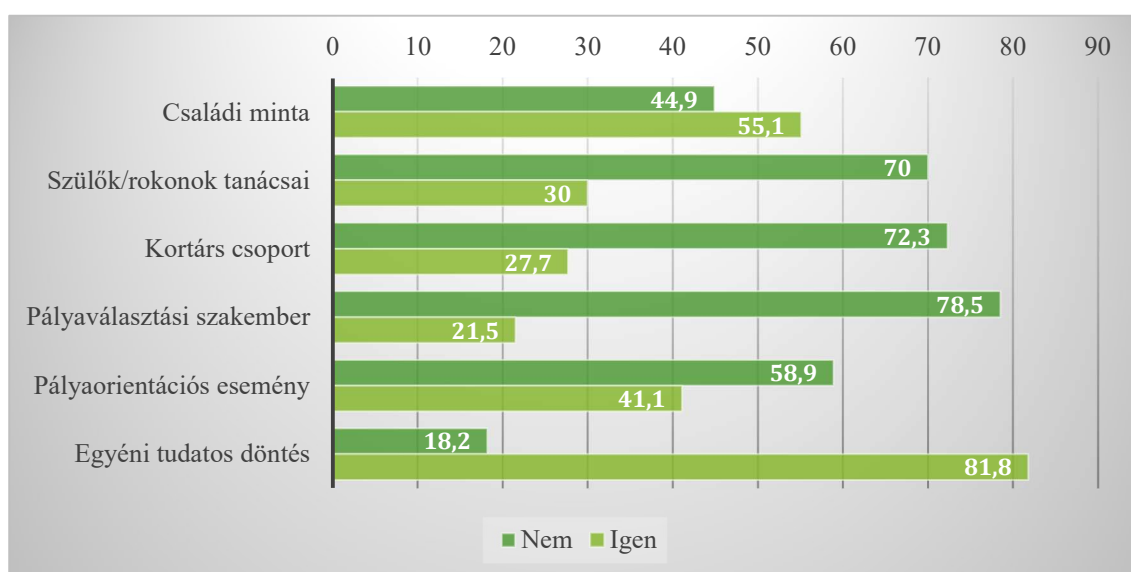
A vizsgált motivációs tényezők vonatkozásában a kapott válaszok alapján a vezető tényezőként a válaszadók az ösztöndíjat jelölték meg (2. táblázat), majd a közösséget, és az olyan programokat, amelyek laktanya látogatásokhoz kapcsolódnak.

Pályaválasztást befolyásoló tényezők összevetése

A vizsgált tényezők összevetéséből kiderül, hogy a vizsgált személyek vonatkozásában, a családi minta befolyásolta legnagyobb mértékben a pályaválasztási döntést. Ez alapvetően a szocializáció során, direkt vagy indirekt módon az egyén által fontosnak ítélt tényezőkől kialakuló egyéni vélemény (8. diagram).

A direkt tanácsadás vonatkozásában már csak a válaszadók 30 százaléka nyilatkozott úgy, hogy a szülők/rokonok tanácsát követték az adott pályaválasztási döntés meghozatalában.

8. diagram
A pályaválasztást befolyásoló tényezők (n=131)

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőívekben kapott válaszok összesítése alapján

Fontos az kiemelni azt, hogy a válaszadók nagy 81,8 % - ban a továbbtanulási döntést egyéni tudatos döntésként definiálták. Tehát ennek alapján a diákok a beállítottságuknak megfelelőnek ítélték meg az adott pályát, és vonzónak ítélték a Magyar Honvédséget.

A válaszokból az egyértelműen nem derül ki, hogy az egyéni tudatos döntést milyen egyéb külső tényezők befolyásolták. Az ilyen döntéseket nyilvánvalóan csak alapos mérlegelést követően és megfelelő információk birtokában lehet meghozni, tehát a felsorolt tényezők mindegyike hatással volt a döntési folyamatra, csak eltérő mértékben. A fenti táblázatban megjelent arányok nem kimondottan a döntési tényezőket rangsorolják, hanem a tényezőknek a döntés meghozatalában gyakorolt hatásának mértékét, a döntési folyamat során végrehajtott mérlegelésekben betöltött szerepüket tükrözik. Tehát a pályaválasztás folyamatában minden tényező eltérő mértékben gyakorol hatást az egyén döntésére.

4. MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK

Az első hipotézisemet, miszerint a tanulók nem tudatosan választanak szakmát és szakképző intézményt, a kérdőívekre kapott válaszok alapvetően megcáfolták, hiszen a válaszadók több mint 80 százaléka egyéni tudatos döntésként definiálta a pályaválasztási döntését. Itt viszont fontos vizsgálni az idáig vezető folyamatokat is. A pályaválasztási döntést megelőzően a diákok és szűkebb környezetük tudatosan vagy nem tudatosan egy olyan döntés előkészítési folyamat részévé válnak, amelynek az a célja, hogy a pályaválasztási döntésüket megalapozza. Tehát a tudatos választásig egy hosszabb időszak vezet, amelynek a végén a döntés meghozatalakor már rendelkeznek olyan mennyiségű információval, mely információk révén a döntés tudatossá válik. A diákok közül 12 fő (9,3 %) válaszolt egyértelműen úgy, hogy nem volt tudatos a pályaválasztási döntése, csak mennie kellett valahova, és erre a szakképzésre esett a választása.

A második hipotézis vonatkozásában a kérdőívre kapott válaszok szintén cáfolatot hoztak, mivel a tanulók 77,6 százaléka nyilatkozott úgy, hogy megfogalmazódott benne az, hogy a honvédségnél helyezkedjen el valamilyen szolgálati formában. A 12. évfolyam vizsgálata is hasonló eredményt hozott. A 31 tizenkettedik évfolyamos tanuló közül 12 fő (38,7%) töltötte ki a kérdőívet, akik közül kilencen (29%) tervezik azt, hogy az iskola végeztével a honvédségnél helyezkednek el. A kilenc tanulóból hétnek van ezen túlmenően továbbtanulási szándéka, ketten nem terveznek továbbtanulást.

A harmadik hipotézist a vizsgálat alátámasztja, mivel a válaszadók közül 81,4 százalék a honvéd kadét szakképzést a beállítottságának, érdeklődési körének megfelelőnek ítélte meg. A Honvéd Kadét Program célja alapvetően a honvédség munkaerő utánpótlásban való aktív részvétel a munkaerőpiac egy adott szegmensére fókuszálva.

Alapvetően a képzés biztosítja a vele szemben támasztott követelményeket, évről évre növekvő tanulólétszámmal vannak jelen a honvéd kadét képzésben érintett intézmények az oktatási palettán. Az iskola végeztével azoknak, akik az adott területen szeretnének elhelyezkedni, számtalan lehetőséget kínál a Magyar Honvédség. Ezen keresztül teljesül az a cél, hogy a fiatalok megszólításával a honvédség emberi erőforrás igényének egy részét közvetlen belépéssel, valamint az érettségi utáni továbbtanulási lehetőségeken keresztül részben képes legyen biztosítani.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

A pályaválasztással kapcsolatos döntéshozatali folyamat kulcstényezője az egyén tudatos döntése, amely a különböző tényezők alapos értékelésén alapul. E tényezők közé tartoznak a személyes érdeklődés, a képességek, a család, a pedagógusok és a munkaerőpiac külső hatásai, valamint az információk és lehetőségek elérhetősége. Végül soron a cél egy tájékozott és tudatos döntés meghozatala, amely összhangban van az egyén céljaival és értékeivel.

A pályaválasztás és a pályaeorientáció az általános iskola utolsó éveiben kulcsfontosságú. A gyerekek és a szüleik gyakran szembesülnek a döntéshozatali folyamat nehézségeivel. Ez egy hosszú és összetett folyamat, amelyben a diákok és szűkebb környezetük tudatos vagy nem tudatos módon vesznek részt.

Az iskola, a kortárs csoportok, a szülők nagy hatással vannak a diákok pályaválasztási döntéseire (8. diagram). Fontos, hogy a diákok és szüleik tisztában legyenek a választható szakmákkal és pályautakkal. A pályaválasztás előtt álló diákoknak az általános iskola befejezését követően egy olyan döntést kell meghozni, ami gyakorlatilag kihat a további életükre, ez tükrözi a döntés jelentőségét. A választást olyan rendszer segíti, ami több lépcsőben, kormányzati szinttől kezdődően részletesen határoz meg feladatokat fenttartóknak, képző intézményeknek, pedagógiai szakszolgálatoknak, iparkamaráknak.

A honvéd kadét szakképzésben tanuló diákokra speciális előírások vonatkoznak, és a normál szakképzésben részt vevő diáktársaiktól eltérően plusz juttatásokban is részesülnek (2. táblázat). Ez szintén egy olyan tényező, ami a honvéd kadét szakképzés irányába terelheti a jelentkezőket.

A kutatás a Komárom-Esztergom Vármegyében honvéd kadét szakképzést folytató iskolák tanulóira, valamint a pályamotivációikra és kilátásaikra összpontosít. Az eredményekből az a következtetés vonható le, hogy a megkérdezett diákok többsége tudatosan választotta az adott szakmát (8. diagram). A szakképző intézmény a választás során nem jelentett döntési tényezőt. A tudatos választás mögött viszont egy olyan folyamat húzódik, ami alapot ad ahhoz, hogy ez a tudatos döntés megszülethessen.

Összességében elmondható, hogy a kérdőíves felmérésben érintett intézmények honvéd kadét szakképzésben tanuló diákjai az adott szakirányt alapvetően vagy családi, vagy kortárs mintát követve választották. Fontos kiemelni azt, hogy a megkérdezett diákok több mint két harmada önálló, tudatos döntéssel választotta az adott szakmát. A megkérdezett tanulók viszonylag nagy számban nyilatkoztak úgy, hogy a képzés befejezése után a Magyar Honvédségnél terveznek

dolgozni, esetleg a Magyar Honvédség valamelyik képző intézményében terveznek további tanulmányokat folytatni.

Korábban a pályaválasztás motivációját vizsgáló általam hasonló képzési formában, de eltérő szakterületen tanuló diákok körében végrehajtott minikutatás a jelenlegi eredményektől teljesen eltérő eredményre vezetett. Ebből kiindulva a megfogalmazott és a kutatás eredménye alapján cáfolt hipotéziseimet, más szakmákat szakmairányokat tekintve nagy valószínűséggel be lehet bizonyítani.

Ebből az a következtetés vonható le, hogy eltérő szakmák és képzési formák tekintetében a pályaválasztás motivációja eltérő. Ez nagymértékben függ a vizsgált szakma munkaerőpiaci helyzetétől, az iskola elvégzését követően a diákok számára az adott képzési terület által kínált további lehetőségektől, valamint attól, hogy mennyire sikeresen jut el különböző fórumokra az adott szakma képviselője, valamint a képző intézmény pályaorientációval foglalkozó pedagógusa a pályaválasztás előtt álló diákokhoz és azok szüleihez.

MI nyilatkozat

Csete László (AIPQ5Q) Emberi Erőforrás Tanácsadó mesterszakos hallgató kijelentem, hogy jelen, **Pályaválasztás Dilemmája a Honvéd Kadét Rendszer Vizsgálatán Keresztül** című OTDK dolgozat kidolgozása a saját munkám, abban csak a megjelölt forrásokat és a megjelölt mértékben használtam fel, az idézés szabályainak megfelelően, a hivatkozások pontos megjelölésével. A dolgozat készítése során mesterséges intelligencia (MI) alapú eszközöket vagy alkalmazásokat nem vettem igénybe.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- A Bláthy Ottó Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium története röviden, Az Irgalmas Nővérek Elemi Iskolájától napjainkig. Tata: Boszi Magazin Különkiadás (2009).
- Bacsák, Bániel; Nyíró, Zsana; Széll, Krisztián PhD; Makó, Ágnes PhD;. (2019). Pályaorientáció és Motiváció Kamarai Pályaorientációs tanácsadókkal készült interjúk kutatás tapasztalatai. MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet. Budapest.
- Borbély-Pence, T. B. (2010). Életút-támogató pályaorientáció (doktori értekezés). Budapest: ELTE PPK.
- Borbély-Pence, T. B. (2020). Pályainformáció és pályaválasztás. Új Munkaügyi Szemle I.
- Borbély-Pencze, T. B. (2022). Pályaválasztás, pályaorientáció, pályaedukáció. Budapest: Eötvös kiadó.
- Bourdieu, P. (1996). In C. Meleg, Az oktatási rendszer ideológikus funkciója, Iskola és Társadalom I. (old.: 10-24). Pécs: JPTE Tanárképző Intézet .
- Felvételi a középfokú iskolákban a 2023/2024. tanévben. Budapest: Oktatási Hivatal.
- Iskola után - Iskola előtt, Online pályaválasztási kiadvány a 2024-2025. tanévre. Veszprém: Veszprém Vármegyei Kormányhivatal.
- Komárom Esztergom Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szervezeti és Működési Szabályzata (2022). Tatabánya: Komárom Esztergom Megyei Pedagógiai Szakszolgálat.
- Ladányi, J., & Csanádi, G. (1983). Szelekció az általános iskolákban. Budapest: Magvető Kiadó.
- Mollenhauer, K. (1996). Szocializáció és iskolai eredmény (szöveggyűjtemény). In C. Meleg, Iskola és Társadalom I (old.: 95-109). Pécs: JPTE Tanárképző Intézet Pedagógiai Tanszék.
- Nárai, M. (2022). Tanulni muszáj (lenne)? Lehetőségek és különbségek az oktatás világában és az iskolai életutakban. In Á. (. Nagy, A lábjegyzeten is túl. Magyar Ifjúságkutatás 2020 (old.: 32-58). Budapest: Demokráciáért Intézet-Excenter Kutatóközpont.
- Oltenau, L. L. (2015/9). A pályaválasztás rendszerelméleti nézőpontból. Iskolakultúra 25. évfolyam, 45-55.
- Szilágyi, K. (2011). Pályalélektan. Gödöllő: Szent István Egyetem, Elektronikus kiadvány.
- Szilágyi, K. (2012). A pályaorientáció szerepe a társadalmi integrációban. Budapest: Elte TáTK.

Jogszabályok

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.

48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről.

2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről.

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről.

1029/1971. (VII. 3.) számú Korm. határozat az ifjúság számára nyújtott pályaválasztási tanácsadás továbbfejlesztéséről.

10/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról.

51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről.

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről.

8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről.

A Béri Balogh Ádám honvéd kadét ösztöndíj folyósításáról szóló 44/2021. (VIII. 31.) HM utasítás.

A Béri Balogh Ádám honvéd kadét ösztöndíjak tervezésével, megállapításával és folyósításával kapcsolatos eljárásrendről szóló 504/2021. MH PK intézkedés.

A honvédelemmel összefüggő köznevelési ösztöndíjakról szóló 462/2021. (VIII. 5.) Korm. rendelet.

A honvédelmi miniszter 57/2022. (XII. 28.) HM utasítása a Honvéd Kadét Programról, valamint a hazafias és honvédelmi nevelés támogatásáról szóló 42/2021. (VIII. 31.) HM utasítás módosításáról.

A Honvéd Kadét Programról, valamint a hazafias és honvédelmi nevelés támogatásáról szóló 42/2021. (VIII. 31.) HM utasítás.

A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet 177/A §.

Internetes források

<http://kerettanterv.ofi.hu/> (Utolsó letöltés 2024 március 08 2200)

www.kormanyhivatalok.hu/ (Utolsó letöltés 2024 március 08 2230)

<https://kemkik.hu> (Utolsó letöltés 2024 március 10 2100)

<https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-kozneveles/katonasuli-program> (Utolsó letöltés 2024 március 12 1900)

<https://www.honvedsuli.com/> (Utolsó letöltés 2024 március 06 1800)

<https://kadetprogram.hu/> (Utolsó letöltés 2024 március 16 2000)

<https://kempelensuli.hu/> (Utolsó letöltés 2024 március 23 2100)